

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Αχ, αυτή η τηλεόραση!...»

Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο»

Συγγραφή: ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΒΕΚΡΗΣ

Εφαρμογή: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΤΖΙΔΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο.

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τσουβαλτζίδου

Δημιουργία σεναρίου

Λευτέρης Βεκρής

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Σχολική Μονάδα

4^ο Γυμνάσιο Κερατσινίου

Χρονολογία

Από 10/03/2015 έως 31-03-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

6η ενότητα: «Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές», μέρος Ε΄, Δραστηριότητες Παραγωγής Λόγου.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα, φορητοί υπολογιστές με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο.

II. Εικονικός χώρος: συνεργατική πλατφόρμα wiki: <http://www.pbworks.com/>

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι προϋποθέσεις της παρούσας εφαρμογής ήταν:

- να έχει προηγηθεί η διδασκαλία του Α΄ μέρους της 6^{ης} διδακτικής ενότητας «Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές» με εστίαση στην τηλεόραση και τον ρόλο της στην καθημερινότητά μας·
- να είναι διαθέσιμοι έξι φορητοί υπολογιστές με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο·
- να έχουν προηγηθεί σχετικές δραστηριότητες εξοικείωσης με μηχανές αναζήτησης και διαδικτυακά εργαλεία·
- οι μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και να έχουν εμπλακεί σε συνεργατικές δραστηριότητες·
- να υπάρχει σεβασμός στη διαφορετική άποψη.

Εφαρμογή στην τάξη

Το σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Λευτέρης Βεκρής, «Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη συγκεκριμένη εφαρμογή υπηρετήθηκε ο σκοπός της αγωγής του προφορικού λόγου, της άσκησης στον διάλογο και της διαμόρφωσης ήθους συνομιλητή.

Σε συνέχεια της διερεύνησης του θέματος στα πλαίσια της διδασκαλίας του Α΄ μέρους της 6^{ης} διδακτικής ενότητας «Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές», όπου τέθηκαν οι προβληματισμοί σχετικά με το μέσο και τις διαφορετικές χρήσεις του από παιδιά και ενήλικες, οι μαθητές, στα πλαίσια της παρούσας εφαρμογής και με αφορμή γελοιογραφικές αναπαραστάσεις

της σχέσης του σύγχρονου ανθρώπου με την τηλεόραση, συζήτησαν αρχικά ελεύθερα και μετέφεραν σχετικές προσωπικές τους εμπειρίες τις οποίες μοιράστηκαν με την ολομέλεια της τάξης. Στη συνέχεια επέλεξαν οι ίδιοι μια εικόνα την οποία σχολίασαν στα πλαίσια ενός απροσχεδίαστου προφορικού λόγου μικρής διάρκειας («αυθόρμητος λόγος»). Έτσι αναδείχθηκαν επιμέρους πτυχές του θέματος, οι οποίες διερευνήθηκαν συνεργατικά με τη συνδρομή του διαδικτύου ως πηγή πληροφόρησης και περαιτέρω προβληματισμού. Το προϊόν αυτής της διερεύνησης παρουσιάστηκε σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο («προτρεπτικός λόγος»), ενώ έμφαση δόθηκε στην κειμενική λειτουργία (Μοντέλο Halliday) και ιδιαίτερα στις επιλογές του μαθητή-ομιλητή ως προς την παραγωγή του κειμένου του, όπως προβλέπεται από τον συντάκτη του σεναρίου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

1. Γλωσσοεκπαιδευτική προσέγγιση

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στη Συστημική Λειτουργική Γραμματική (Σ.Λ.Γ.) του Μ.Α.Κ. Halliday, σύμφωνα με την οποία η γραμματική προσέγγιση της γλώσσας στηρίζεται στην κοινωνική θεώρηση της γλώσσας. Με τη γλώσσα «κατασκευάζουμε» νοήματα και ανταλλάσσουμε νοήματα μεταξύ μας για να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τον κόσμο, τον εαυτό μας, τους άλλους και τις σχέσεις μας με τους άλλους. Η χρήση της γλώσσας είναι επικοινωνιακή και η διδασκαλία της, σύμφωνα με τη Σ.Λ.Γ., πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικές επικοινωνιακές περιστάσεις μέσω των οποίων γεννώνται οι σημασίες της γλώσσας.

Στη Σ.Λ.Γ. οι σημασίες, το σημασιολογικό επίπεδο, είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντος και στη συνέχεια, ο τρόπος με τον οποίο πραγματώνονται στο λεξικογραμματικό επίπεδο. Το κείμενο αποτελεί τη βασική σημασιολογική μονάδα, στην οποία οργανώνονται τα επιμέρους νοήματα, και αντιμετωπίζεται εντός των

κοινωνικών του συμφραζομένων. Το κείμενο αποτελεί ένα δυναμικό σύνολο νοημάτων που προσδιορίζεται από το κοινωνικοπολιτιστικό συγκείμενο, αλλά και αυτό, με τη σειρά του, προσδιορίζει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, αναπαράγοντας ή μετασχηματίζοντας νοήματα. Τα νοήματα, οι σημασίες του κειμένου πραγματώνονται μέσω συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών που κάνουν οι χρήστες της γλώσσας, συνειδητά ή όχι. Οι σημασίες είναι άρρηκτα δεμένες με λέξεις και δομές, με γραμματικά συστήματα της γλώσσας (π.χ. ενεργητική – παθητική σύνταξη, χρήση πληθυντικού ή ενικού αριθμού, απρόσωπη – προσωπική σύνταξη κ.λπ.) με τα οποία οι σημασίες γίνονται λέξεις και δομές (wording). Τέλος, στο φωνολογικό επίπεδο, οι λέξεις γίνονται ηχητικά ή γραφηματικά σύμβολα.

Σύμφωνα με τη Σ.Λ.Γ. διακρίνονται σε κάθε πρόταση τρεις λειτουργίες: α) η (ανα)παραστατική λειτουργία (ideational function), με την οποία κάθε χρήστης της γλώσσας αναπαριστά τις εμπειρίες του σύμφωνα με τη δική του οπτική, β) η διαπροσωπική (interpersonal function), με την οποία ο χρήστης της γλώσσας διαμορφώνει τις σχέσεις του με τους άλλους που μετέχουν στην επικοινωνιακή περίσταση και γ) η κειμενική (textual function), με την οποία ο χρήστης της γλώσσας οργανώνει τις πληροφορίες σε κείμενα του γραπτού ή προφορικού λόγου. Οι παραπάνω λειτουργίες συνυπάρχουν και συλλειτουργούν στο κείμενο.

Στην εφαρμογή δόθηκε έμφαση στην κειμενική λειτουργία, στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ως κείμενο ο προφορικός λόγος.

2. Παιδαγωγική προσέγγιση

Η παιδαγωγική προσέγγιση εντάσσεται στο πλαίσιο αρχών της Κριτικής Παιδαγωγικής και ως εκ τούτου δίνει σημασία στις προηγούμενες εμπειρίες του μαθητή στον προφορικό λόγο. Η ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς οι τελευταίοι να έχουν φωνή και να αξιώνουν να ακούγεται η φωνή τους. Οι προηγούμενες αντιλήψεις τους για την πραγματικότητα είναι η βάση για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η συζήτηση, ο διάλογος, που στόχο έχει τη διερεύνηση των θέσεων που ήδη έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι, και ο προσδιορισμός

του στόχου, είναι διαδικασίες οργανικά δεμένες με την εκπαιδευτική πρακτική, ώστε ο προφορικός λόγος των μαθητών να μη μένει «αγεφύρωτος» με τον λόγο του αναλυτικού προγράμματος και του διδάσκοντος (Giroux 1987: 23).

Ωστόσο, ο προφορικός καθημερινός λόγος, τα προφορικά κείμενα, διάλογοι, αφηγήσεις δεν αποτελούν διδακτικούς στόχους, τουλάχιστον στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Αρχάκης & Τσάκωνα 2011: 160). Ο προφορικός λόγος, στις περισσότερες κριτικές προσεγγίσεις, αξιοποιείται ως μέσο για τη σύνδεση του λόγου των μαθητών με τον λόγο των κειμένων που ανήκουν σε κυρίαρχα κειμενικά είδη του ακαδημαϊκού γραμματισμού. Με το συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές καλούνται να στοχασθούν και να αναστοχασθούν σε κυρίαρχα κειμενικά είδη του προφορικού λόγου (σύντομες εισηγήσεις, παρουσιάσεις, διάλογοι) και να λειτουργήσουν ως σχεδιαστές των δικών τους προφορικών κειμένων. Έτσι η εφαρμογή δεν στοχεύει στο να επιτύχουμε μόνο τη βελτίωση της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών μας και την κοινωνική τους ευελιξία σε διάφορα επικοινωνιακά γεγονότα, αλλά και στο να γίνει αποτελεσματικότερα το πέρασμα από τη σκέψη στο γραπτό κείμενο και από την προφορικότητα στην εγγραμματοσύνη (Γούτσης 2014: 217).

Τέλος, η διαδικασία της αξιολόγησης του προφορικού λόγου επιβάλλει μια συλλογική διαπραγμάτευση των κριτηρίων αξιολόγησης εκείνη τη στιγμή που πραγματώνεται η εκφορά του προφορικού λόγου. Η αυτό- και ετερο-αξιολόγηση αποτελούν αποτελεσματικό μέσο για να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τα θετικά σημεία μιας παρουσίασης που πρέπει να αξιοποιήσουν και οι ίδιοι.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Συνειδητοποίηση ατομικών και συλλογικών στάσεων απέναντι στην τηλεόραση.
- Ενημέρωση σχετικά με τους κινδύνους που υπάρχουν στην άκριτη στάση απέναντι στην Τηλεόραση.

- Επίγνωση προκαταλήψεων και στερεοτυπικών αντιλήψεων σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα.
- Διαμόρφωση υπεύθυνης κριτικής στάσης.
- Ανάδειξη του προφορικού λόγου ως μέσου χειραφέτησης αλλά και παραγωγής ήθους.
- Σεβασμός στην άποψη του άλλου.
- Αυτοκριτική – Αυτοδιόρθωση.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Συνειδητοποίηση της στενής σχέσης γλώσσας και κοινωνίας. Οι μαθητές καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι το κείμενο αποτελεί ένα δυναμικό σύνολο νοημάτων που προσδιορίζεται από το κοινωνικοπολιτιστικό συγκείμενο, αλλά και αυτό, με τη σειρά του, προσδιορίζει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα.
- Εξοικείωση με την κειμενική λειτουργία των κειμένων.
- Ικανότητα μετασχηματισμού και παραγωγής κειμένων. Οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν κείμενα με τα οποία θα αποτυπώνουν τις δικές τους εμπειρίες σχετικά με την Τηλεόραση.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

- Εξάσκηση στην προσεκτική ακρόαση και κατανόηση προφορικών κειμένων.
- Εξάσκηση στην παραγωγή προφορικών κειμένων γνωστών κειμενικών ειδών του προφορικού λόγου.
- Εξάσκηση στη χρήση εκφραστικών τρόπων και μέσων του προφορικού λόγου και παράλληλη αποδέσμευση από στερεοτυπικές εκφράσεις.

Νέοι γραμματισμοί

- Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην αναζήτηση υλικού.
- Εξοικείωση με πολυτροπικά κείμενα της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας.

Κριτικός γραμματισμός

- Εξάσκηση των μαθητών/μαθητριών στην κοινωνική και επικοινωνιακή κατανόηση των κειμένων.
- Διαμόρφωση κριτικής στάσης απέναντι στην Τηλεόραση.
- Κατανόηση από τους μαθητές των τρόπων με τους οποίους η πρόθεση μετατρέπεται σε μήνυμα μέσω του γραπτού λόγου άλλων.
- Αξιοποίηση αυτής της γνώσης για την παραγωγή των δικών τους, προφορικών κειμένων, που θα μεταφέρουν την προσωπική τους άποψη.

Διδακτικές πρακτικές

Η όλη πορεία της διδασκαλίας ακολούθησε το σχήμα: Κάνω και παρακολουθείς Κάνω και συμμετέχεις-Κάνεις και συμμετέχω-Κάνεις και παρακολουθώ. Η ενεργητική-διαμορφωτική συμμετοχή των μαθητών τόσο σε επίπεδο ολομέλειας όσο και στα πλαίσια των επιμέρους ομάδων υπήρξε βασική προϋπόθεση και ταυτόχρονα κύρια επιδίωξη της παρούσας εφαρμογής. Έτσι οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να αξιολογούν συνεχώς και να επαναπροσδιορίζουν τόσο το περιεχόμενο όσο και την ίδια τη διαδικασία παραγωγής των προφορικών τους κειμένων ώστε να συνειδητοποιήσουν τον τρόπο με τον οποίο δημιουργείται και εκφράζεται μια συγκεκριμένη αντίληψη ή στάση απέναντι στα πράγματα.

Η διδάσκουσα λειτούργησε ενθαρρυντικά και υποβοηθητικά, κυρίως στον βαθμό που παρότρυνε τους μαθητές-ομιλητές να ξεπεράσουν κάποιες αναστολές σχετικά με την έκθεσή τους στην ολομέλεια της τάξης, να αξιοποιήσουν στην παρουσίασή τους στοιχεία της προσωπικότητάς τους, να αναζητήσουν προσωπικούς και αποτελεσματικούς τρόπους έκφρασης και να επιδιώξουν την ακρίβεια και σαφήνεια στο λόγο τους, ακόμα κι αν αυτό σήμαινε τη διαρκή επαναδιατύπωση των λεγομένων τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την παρούσα εφαρμογή υπήρξε η διαπίστωση ότι η καλλιέργεια του προφορικού λόγου δεν αποτελεί διδακτικό στόχο στην καθημερινότητα της διδακτικής πράξης. Αναπαράγοντας τη θέση και το κύρος που ο σύγχρονος πολιτισμός αποδίδει στον γραπτό λόγο, εκπαιδευτικοί και μαθητές δίνουν έμφαση στην παραγωγή γραπτών κειμένων (εκθέσεις, γραπτές εργασίες, διαγωνίσματα κλπ.). Τελικώς, οι μαθητές αξιολογούνται με βάση τα γραπτά τους, τα οποία αναδεικνύονται ως οι μόνοι ικανοί και αξιόπιστοι μάρτυρες-δείκτες προόδου στο γλωσσικό μάθημα. Έτσι όχι μόνο συρρικνώνονται οι δυνατότητες των μαθητών να εκφέρουν συγκροτημένο, δημιουργικό και επικοινωνιακά αποτελεσματικό προφορικό λόγο αλλά κυρίως, αυτός ο λόγος καταλήγει να απαξιώνεται και να υποτιμάται στη συνείδησή τους. Πρόκειται ουσιαστικά για την άρνηση της σκέψης.

Από την άλλη αυτό που το σχολείο οφείλει να κάνει, εκτός από το να ασκήσει το νου μαζί με το λόγο, είναι να ενισχύσει, σε πείσμα των καιρών, το ήθος του λόγου. Κάτι τέτοιο υπήρξε επίσης αφετηρία της εφαρμογής. Το θέμα δε της Τηλεόρασης ήταν από τα προσφορότερα. Τα τηλεοπτικά παράθυρα ήταν το καταλληλότερο παράδειγμα προς αποφυγή! Η εφαρμογή εκκίνησε από την ανάγκη διαμόρφωσης καλών ακροατών και ομιλητών-μαθητών: τέτοιων που ακούνε χωρίς να διακόπτουν, προσέχουν τα λεγόμενα των άλλων, αναγνωρίζουν την αλήθεια και σε αντίθετες με τη δική τους θέσεις, αξιοποιούν ιδέες, προτάσεις, πληροφορίες αλλά και είναι σε θέση να δηλώσουν και να υποστηρίξουν την άποψή τους, να απαντήσουν σε ερωτήσεις και αντεπιχειρήματα, να προτρέψουν θετικά, να μιλήσουν εντέλει, μπροστά σε συμμαθητές τους με ειλικρίνεια, ευγένεια και αποτελεσματικότητα.

Σε ό,τι αφορά στο προς διερεύνηση θέμα της Τηλεόρασης την εφαρμογή οδήγησαν οι διαπιστώσεις του συντάκτη του σεναρίου σχετικά με: α) τις αντιφατικές στάσεις των περισσότερων από τους μαθητές απέναντι στην Τηλεόραση (επισήμως, στην τάξη, οι μαθητές απαξιώνουν την Τηλεόραση ως μέσο μαζικής επικοινωνίας,

ενώ στην πράξη φαίνεται να αναλίσκουν πολλές ώρες στην τηλεθέαση), β) τη «δαιμονοποίηση» της τηλεόρασης στον λόγο των «μεγάλων», γονέων και καθηγητών, γ) τις άκριτες παραδοχές από την πλευρά των νέων μαθητών, είτε αυτές παραπέμπουν στη «συμμόρφωση» είτε στην «αντίδραση».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η παρούσα εφαρμογή συμφωνεί με τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις για τη διδασκαλία του μαθήματος, όπως αυτές διατυπώνονται στο βιβλίο του εκπαιδευτικού της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ, 2006, Βιβλίο Εκπ/κου, Β΄ Γυμνασίου). όπου αναφέρεται ρητά η ισότιμη αντιμετώπιση του προφορικού με τον γραπτό λόγο, ενώ γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην προσοχή που οφείλεται σε κάθε ένα από τα στάδια παραγωγής λόγου (προσυγγραφικό, συγγραφικό, μετασυγγραφικό).

Σε ό,τι αφορά στα θέματα προς διαπραγμάτευση στα πλαίσια της εφαρμογής και αυτά κινήθηκαν στους άξονες που προτείνονται στο παραπάνω βιβλίο, καθώς έδωσαν στους μαθητές την ευκαιρία να οξύνουν τις κριτικές τους δεξιότητες, να επιστρατεύσουν τη δημιουργικότητά τους στον λόγο, να ενσωματώσουν βιωματικές γνώσεις για τη γλώσσα και τις χρήσεις της αλλά και τις νέες γνώσεις που απέκτησαν από τη διδασκαλία του θεματικού πεδίου της ενότητας σε κείμενα προφορικού λόγου και να ασκηθούν τέλος, στην παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών αναπτύσσοντας παράλληλα κοινωνικές δεξιότητες όπως η συνεργασία, συλλογικότητα, διαπραγμάτευση, σεβασμό κλπ.).

Παράλληλα, η εφαρμογή όπως φυσικά και η σύνταξη του σεναρίου, αξιοποίησε τις οδηγίες για τη διαδικασία διαμορφωτικής αξιολόγησης των κειμένων που οι μαθητές παρήγαγαν προκειμένου να απαντήσουν στα ζητούμενα του σεναρίου.

Η εμπλοκή όλων των μαθητών και της διδάσκουσας στην παραπάνω διαδικασία αποτέλεσε στοιχείο για τη διασφάλιση του οποίου δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή. Η βελτίωση του λόγου των μαθητών στηρίχθηκε στις αξιολογικές επισημάνσεις των συμμαθητών τους, οι οποίοι τους παρακολούθησαν και τους έκριναν με βάση μια διαβαθμισμένη κλίμακα με σαφώς διατυπωμένα κριτήρια. Κάνοντας, τέλος,

προτάσεις βελτίωσης, η ολομέλεια ανέδειξε τη χρησιμότητα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ειδικότερα όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στην παρούσα εφαρμογή:

1. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν ως παιδαγωγικό μέσο και αξιοποιήθηκαν για αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού υλικού (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011: 18, 43).
2. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν επίσης, ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Οι μαθητές άρθρωσαν λόγο και συνεργάστηκαν αξιοποιώντας εργαλεία Web 0.2 ενώ εξοικειώθηκαν περαιτέρω, με εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης.

Κείμενα

Οι δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου της εφαρμογής ακολούθησαν την ανάλυση των εξής κειμένων:

- «Ανταγωνισμός δίχως όρια». 2000. Στο *Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο*. Τχ. Β' αναθεωρημένη έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ. σελ. 46.
- Κώστας Βούλγαρης. 1999. Ρινοκερίτις!... Στο *Ένας αιώνας χρονογράφημα 1899-επιμ.* Βασιλική Αλμπάνη. Αθήνα: εκδ. Καστανιώτη. σελ. 313. Και στο σχολικό βιβλίο *Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου*. Σελ.100.
- Karl Popper & John Condry. 1995. *Τηλεόραση, κίνδυνος για τη δημοκρατία*. Αθήνα: εκδ. Νέα Σύνορα – Α.Α. Λιβάνη. σελ. 81-82.

Στην παρούσα εφαρμογή χρησιμοποιήθηκαν οι γελοιογραφίες που δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ](#). Οι μαθητές αναζήτησαν, επέλεξαν και χρησιμοποίησαν τα εξής κείμενα από το διαδίκτυο:

1. *Τηλεόραση και Αθλητισμός: Μια σχέση στοργής ή μια σχέση μοιραία για τα επόμενα χρόνια* <http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=459771>
2. Γρηγόρης Αντωνίου, *Τηλεόραση και Αθλητισμός* http://suspect-enjoys-the-silence.blogspot.gr/2010/01/blog-post_30.html

3. 51 λόγοι για να μη βλέπετε τηλεόραση
<http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=108822>
4. Ελέανα Νάτσου, *Τηλεόραση vs βιβλίο, Οι Έλληνες δε διαβάζουν* <http://be-4um.blogspot.gr/2011/04/vs.html>
5. Βία στη τηλεόραση και επιθετική συμπεριφορά σε έφηβους και ενήλικες
<http://www.medlook.net/%CE%88%CF%86%CE%B7%CE%B2%CE%BF%CE%B9/1249.html>
6. Κώστας Μαρούντας, «Εκπυρσοκρότηση» της αξιοπιστίας της κοινωνικής μηχανικής... <http://www.efsyn.gr/arthro/ekpyrsokrotisi-tis-axiopistias-tis-koinonikis-mihanikis>
7. Κοκκέβη Α., Φωτίου Α., Ξανθάκη Μ., Καναβού Ε., *Ο ελεύθερος χρόνος των εφήβων* http://www.epipsi.gr/pdf/2011/06_HBSC_2010_EPIPSI_2011.pdf
8. Αντιγόνη Χύζμου, *TV Ο γυάλινος κόσμος που επιδρά στον πραγματικό*
http://www.psy-therapy.gr/Images/pdf/article_08.pdf
9. *Παίδι και τηλεόραση: Τι δείχνουν οι τελευταίες έρευνες*
<http://www.letsfamily.gr/el/articles/paidi-kai-tileorasi-ti-deixnoyn-oi-teleytaies-ereynes>

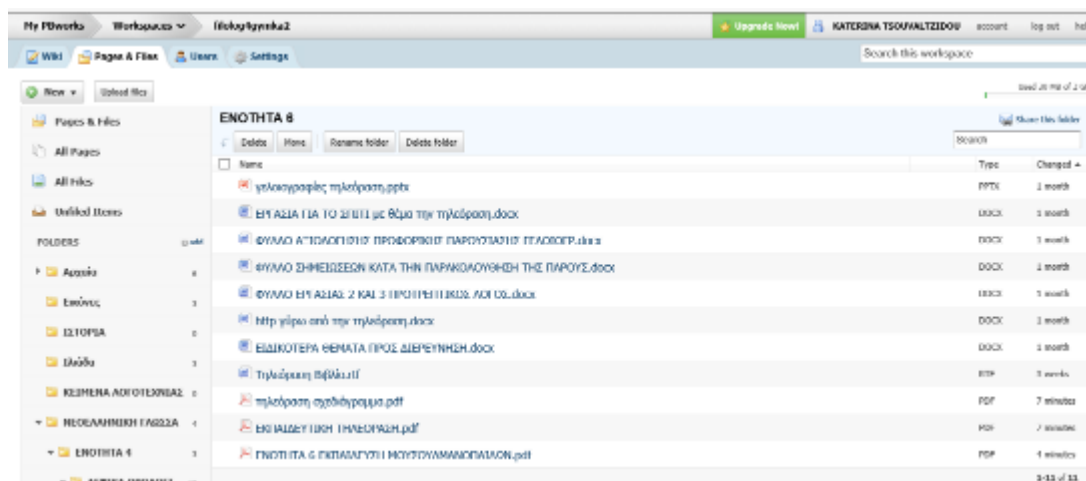
Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η φάση: α. Ενημέρωση για τη διαδικασία – Πρόκληση ενδιαφέροντος – Δημιουργία κλίματος (1 ώρα) β. Αυθόρμητος Προφορικός Λόγος (2 ώρες).

Την πρώτη ώρα της εφαρμογής οι μαθητές ενημερώθηκαν για τη διαδικασία και τους στόχους της: Θα αξιοποιούσαμε δημιουργικά σε προσωπικό προφορικό λόγο ό,τι είχαμε συζητήσει στις δύο προηγούμενες ώρες επεξεργαζόμενοι κείμενα του θεματικού άξονα της ενότητας 4, και πιο συγκεκριμένα τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με την Τηλεόραση. Με αφορμή μια [γελοιογραφία](#) της επιλογής τους θα εξέφραζαν σε αυθόρμητο, απροσχεδιαστο λόγο, σκέψεις και συναισθήματα γύρω από το θέμα. Την παρουσίασή τους θα αξιολογούσαν οι συμμαθητές τους σε μια [διαβαθμισμένη κλίμακα κριτηρίων](#), γνωστή εξαρχής σε όλους. Η πρόταση

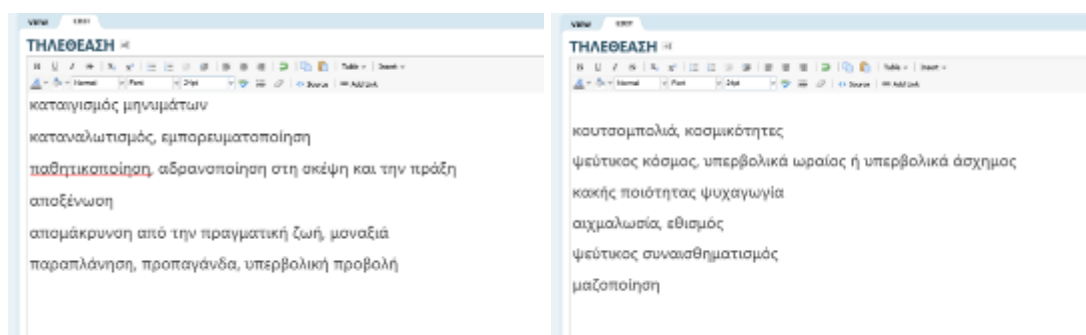
ενθουσίασε τους μαθητές που φάνηκαν δεκτικοί στο να εκτεθούν σε αυτή τη διαδικασία, η οποία, εκτός των άλλων, τους απάλλασσε από τη χρονοβόρα παραγωγή γραπτού λόγου, όμως δε φάνηκαν καθόλου έτοιμοι να ακολουθήσουν την προτροπή του συντάκτη του σεναρίου για ψηφιακή καταγραφή των τεκτενομένων. Αντί αυτής της πρακτικής και προκειμένου να εξυπηρετηθούν μεταξύ άλλων, οι στόχοι της δημιουργίας κουλτούρας ακρόασης καθώς και αυτο- και ετερο-αξιολόγησης στους μαθητές συντάξαμε, από κοινού, ένα [φύλλο σημειώσεων](#) που θα χρησιμοποιούσαμε αντί της μαγνητοσκόπησης των παρουσιάσεων και των σχολιασμών τους. Η διδάσκουσα ξεκίνησε το φύλλο γράφοντας στον επεξεργαστή κειμένου του φορητού της υπολογιστή, ο οποίος ήταν συνδεδεμένος με τον διαδραστικό πίνακα. Οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να προτείνουν τα περιεχόμενα του φύλλου και να συμμετέχουν στη σύνταξή του. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία στην ολομέλεια να σκεφτεί γύρω από το πώς έπρεπε να ενεργήσει ώστε η αξιολόγηση του ομιλούντα-μαθητή να είναι αξιόπιστη και εποικοδομητική. Το φύλλο ανέβηκε άμεσα στη συνεργατική πλατφόρμα που ήδη χρησιμοποιούσαμε στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και στον φάκελο που είχε δημιουργηθεί από τη διδάσκουσα ειδικά για τις ανάγκες της εφαρμογής. Και αυτό ήταν και το τέλος της πρώτης ενημερωτικής ώρας της εφαρμογής.

Η εφαρμογή εξελίχθηκε στο επόμενο διαθέσιμο συνεχόμενο δίωρο. Οι μαθητές παρακινήθηκαν να καθίσουν σε πέντε τετράδες και μία πεντάδα της επιλογής τους.

Μπροστά σε κάθε ομάδα τοποθετήθηκε ένας φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής, συνδεδεμένος στο διαδίκτυο, μέσω του οποίου οι μαθητές είχαν πρόσβαση στο σχετικό φάκελο υλικού του wiki της εφαρμογής. Η διδάσκουσα είχε αναρτήσει ήδη εκεί και ένα αρχείο παρουσίασης με αρκετές [γελοιογραφίες](#) που σχολίαζαν τη θέση της Τηλεόρασης στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. Δόθηκε χρόνος στις ομάδες να διατρέξουν το αρχείο, ενώ στη συνέχεια και με τη βοήθεια των εικόνων που παρουσιάζονταν και στον διαδραστικό πίνακα μέσω του υπολογιστή της διδάσκουσας, έγινε ελεύθερος διάλογος στην ολομέλεια. Αυτός εστιάστηκε σε παρατηρήσεις σχετικά τόσο με τις ιδιαιτερότητες στην πρόσληψη του συγκεκριμένου κειμενικού είδους όσο και με τον ρόλο του ως σκωπτικού σχολίου στην κοινωνική επικαιρότητα. Στη διάρκεια αυτού του διαλόγου έγιναν αισθητές οι ελλείψεις των μαθητών στον οπτικό/εικονιστικό γραμματισμό (visual literacy) και έγινε προσπάθεια να εξομαλυνθούν βασικά προβλήματα που θα εμπόδιζαν τους μαθητές στην εργασία που είχε προαναγγελθεί («αυθόρμητος λόγος» με αφορμή τη γελοιογραφία της επιλογής τους). Καταλήξαμε σε έννοιες-ζητήματα που σχολιάζονταν στις διαθέσιμες εικόνες και συναντήσαμε, μέσω αυτών, πτυχές του θέματος που είχαν συζητηθεί κατά τη διδασκαλία της θεματικής της ενότητας 6 σε προηγούμενα μαθήματα. Σε μια «σελίδα» του wiki που δημιουργήθηκε εκείνη τη στιγμή από τη διδάσκουσα, οι μαθητές καταχώρισαν έννοιες που συνδέονταν με το θέμα και θα τους βοηθούσαν στο επόμενο στάδιο της εφαρμογής.

Συμφωνήσαμε, τέλος, ότι η γελοιογραφία λειτουργεί μέσω της υπερβολής και της γενίκευσης και δεν είναι πηγή πληροφόρησης για το θέμα μας αλλά πηγή

προβληματισμού γύρω από αυτό. Έτσι οι ομάδες οδηγήθηκαν στην κυρίως εργασία του α' μέρους της εφαρμογής. Είχαν ήδη διατρέξει το αρχείο με τις γελοιογραφίες. Ζητήθηκε, λοιπόν, από τις ομάδες στα επόμενα 6-7 λεπτά να επιλέξουν μια εικόνα από το αρχείο που ήταν στη διάθεσή τους και αφού την παρατηρήσουν προσεκτικά, να ετοιμάσουν για τους συμμαθητές τους μια μικρή προφορική παρουσίαση διάρκειας 3-4 λεπτών πάνω σε αυτήν. Είχαν τη δυνατότητα να κρατήσουν κάποιες γραπτές σημειώσεις, τις οποίες ο μαθητής που η ομάδα θα επέλεγε να είναι ο εκπρόσωπος-ομιλητής της, θα χρησιμοποιούσε στην παρουσίασή του. Επειδή αυτή η δραστηριότητα ήταν νέα για τους μαθητές μας, τους δόθηκαν οι εξής βοηθητικές οδηγίες, οι οποίες παρέμεναν στον διαδραστικό πίνακα καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας των ομάδων: Απευθυνθείτε στους συμμαθητές σας χρησιμοποιώντας το σώμα και το βλέμμα σας και μιλήστε τους για την εικόνα που έχετε επιλέξει. Τι εικονίζει; Ποια αισθήματα σας προκαλεί; Βρίσκεται τον εαυτό σας σε αυτήν; ή Ποιο είναι το μήνυμα του γελοιογράφου; Σας βρίσκει σύμφωνους; Μήπως η εικόνα είναι υπερβολική ή γενικευτική; Μήπως δεν λέει όλη την αλήθεια; Μπορείτε να υπερασπιστείτε την τηλεόραση; κλπ. Ο λόγος σας πρέπει να εκκινεί από την εικόνα και να είναι οργανωμένος, σαφής, σύντομος και περιεκτικός.

Στο τέλος του συμφωνημένου χρόνου οι ομάδες ξεκίνησαν κάθε μία μέσω του ομιλητή της να σχολιάζει τη γελοιογραφία της επιλογής τους. Η σειρά των παρουσιάσεων ήταν τυχαία. Οι υπόλοιπες ομάδες, με τη βοήθεια του [Φύλλου Εργασίας 1](#), παρακολουθούσαν και κρατούσαν σημειώσεις. Με το πέρας κάθε παρουσίασης γινόταν συζήτηση-σχολιασμός του περιεχομένου, της οργάνωσης και του ενδιαφέροντος που παρουσίαζε ο λόγος του εκάστοτε ομιλητή καθώς και η παρουσία του ενώπιον του ακροατηρίου του. Σε κάποιες περιπτώσεις χρειάστηκε να βοηθηθεί ο ομιλητής από την ομάδα του, ώστε να πλουτίσει τα περιεχόμενα της ομιλίας του και να καλύψει το χρόνο που του είχε δοθεί για να μιλήσει. Μετά την ολοκλήρωση του «αυθόρμητου λόγου» κάθε ομάδα δόθηκαν δύο-τρία λεπτά προκειμένου να συμπληρωθεί το αντίστοιχο [Φύλλο Αξιολόγησης 1](#) από τις υπόλοιπες

ομάδες. Οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον και προσήλωση τόσο κατά την παραγωγή όσο κατά την παρακολούθηση και αξιολόγηση των σύντομων απροσχεδιαστων λόγων. Παρόλ' αυτά δεν μπορούμε να προσπεράσουμε το γεγονός ότι υπήρχαν αρκετά προβλήματα στην ανάπτυξη των σκέψεων των μαθητών οι οποίοι κατέφευγαν σε επαναλήψεις προσπαθώντας να καλύψουν τον απαιτούμενο χρόνο της ομιλίας τους και ακόμα το ότι προσπαθούσαν με στερεοτυπικές εκφράσεις να αντιμετωπίσουν τη δυσκολία τους στην πρόσληψη του μηνύματος της εικόνας όσο και την αμηχανία τους μπροστά στο θέμα. Πάντως αυτό που χρειάζεται να σημειώσουμε είναι το γεγονός ότι κάθε παρατήρηση στη διάρκεια της διαδικασίας έγινε σε καλοπροαίρετη βάση και στον βαθμό που μπορούσε να ενθαρρύνει τον ομιλητή και όχι το αντίθετο. Προσπάθεια, επίσης, έγινε από όλους τους ομιλητές να επαναδιατυπώνουν και να αυτοδιορθώνονται προκειμένου να κάνουν τον λόγο τους σαφέστερο, αφού το κοινό τους πια ήταν οι συμμαθητές τους και όχι η καθηγήτριά τους που «όφειλε» ή «ήταν αυτονόητο» ότι θα καταλάβαινε το νόημα κάθε ασαφούς ή άστοχης διατύπωσης. Τέλος, ως πιο ενθαρρυντικό απ' όλα κρίνεται το γεγονός ότι κάθε ομιλητής αξιοποιούσε τις παρατηρήσεις που έγιναν στον προηγούμενο είτε από τη διδάσκουσα είτε από τους συμμαθητές του. Παραθέτουμε δύο δείγματα σημειώσεων των μαθητών από την α' φάση της εφαρμογής:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΛΟΓΟ ΜΑΘΗΤΩΝ

Μήνυμα: Η τηλεόραση μας ενημερώνει για το τι γίνεται στον κόσμο αλλά εμείς αδιαφορούμε.
Ανάπτυξη Σκέψεων γύρω από την τηλεόραση: Ο σύγχρονος άνθρωπος μπορεί να δει τι γίνεται σε όλο τον κόσμο μέσω των ΜΜΕ. Τα προβλήματα έρχονται μπροστά στα μάτια μας. Εικόνες που συγκλονίζουν. Πώς εμείς στεκόμαστε απέναντι σε αυτά; Κάνουμε κάτι; Κρυβόμαστε πίσω από τον

αναπαυτικό καναπέ μας τρώγοντας ενώ άλλοι πεινάνε. Πώς μπορεί η ενημέρωση να κάνει τους ανθρώπους να δράσουν;

Εντυπώσεις από την παρουσίαση: Αρκετά καλή προσπάθεια όμως κοιτούσε την κυρία. Κολλούσε σε αρκετά σημεία και χρειαζόταν βοήθεια. Μου άρεσε η γελοιογραφία. Η παρουσίαση με έβαλε σε σκέψεις για το τι βλέπουμε στην τηλεόραση.

Οι προτάσεις μου για τη βελτίωσή της: Να απευθύνεται στο κοινό του. Να μιλάει πιο δυνατά. Να μην κάνει μεγάλες περιγραφές. Να κάνει περισσότερα σχόλια. Να αναπτύσσει πιο πολύ.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΛΟΓΟ ΜΑΘΗΤΩΝ

Μήνυμα: Η τηλεόραση μας κρατάει αλυσοδεμένους σαν φυλακισμένους.

Ανάπτυξη Σκέψεων γύρω από την τηλεόραση: Η τηλεόραση έχει εθιστική επίδραση πάνω στους τηλεθεατές. Μας αναγκάζει μέσω της εικόνας, της μουσικής κλπ. να παρακολουθούμε και να μην μπορούμε να αντιδράσουμε. Μας γίνεται συνήθεια που μας απομακρύνει από άλλες δραστηριότητες και από τους φίλους μας. Όμως οφείλουμε να αντιδράσουμε κι όχι να δενόμαστε όλο και περισσότερο με την οθόνη είτε της τηλεόρασης είτε του υπολογιστή.

Εντυπώσεις από την παρουσίαση: Μου άρεσε η παρουσίαση. Θα μπορούσε όμως να μας πει περισσότερα. Το μήνυμά της γελοιογραφίας ήταν εύκολο. Ήθελα να ακούσω και σχόλια για τη λέξη επισκεπτήριο που φαίνεται στη γελοιογραφία. Δεν αξιοποιήθηκε αυτό το στοιχείο ενώ ήταν ενδιαφέρον. Ο τηλεθεατής δε φαίνεται να σηκώνεται για το επισκεπτήριο.

Οι προτάσεις μου για τη βελτίωσή της: Ο ομιλητής πρέπει να μιλάει δυνατώτερα και να κοιτάζει τους ακροατές αντί να κοιτάζει συνεχώς την εικόνα στο διαδραστικό.

Η πρώτη φάση της εφαρμογής ολοκληρώθηκε στην ψηφιακή πλατφόρμα του μαθήματος όπου οι μαθητές συγκέντρωσαν, ως εργασία για το σπίτι, τα κυριότερα σημεία των παρουσιάσεων των ομιλητών. Η διδάσκουσα παρακολούθησε τη συνεργατική διαδικασία, εκτός σχολικών ωρών, μέσω της δυνατότητας που παρέχεται από την πλατφόρμα και προσέφερε τη βοήθειά της όπου κρίθηκε απαραίτητο. Οι μαθητές κατέληξαν στα εξής:

Οι γελοιογραφίες που σχολιάστηκαν μας έδειξαν το κακό πρόσωπο της τηλεόρασης αφού:

1. **Εντυπωσιάζει** και δεν αφήνει χρόνο για σκέψη πάνω στα θέματα.
2. Προβάλλει πολλές **διαφημίσεις** και οδηγεί σε **υπερκατανάλωση** αλλά και σε άκριτη **μίμηση** προτύπων με επικίνδυνα αποτελέσματα.
3. **Δραματοποιεί** τα γεγονότα και δημιουργεί ψυχολογικά προβλήματα στον κόσμο.
4. Καθλώνει τους τηλεθεατές στον καναπέ τους και **δεν ωθεί σε δράσεις** με κοινωνικό ενδιαφέρον.
5. Δημιουργεί **ψεύτικους κόσμους**, άλλες φορές υπερβολικά χαρούμενους άλλες φορές υπερβολικά θλιβερούς.
6. Φυλακίζει τους τηλεθεατές κάθε ηλικίας και τους **εθίζει στην παρακολούθηση** οποιουδήποτε θεάματος.
7. **Απομακρύνει τους ανθρώπους** και τους κάνει να μη μιλάνε μεταξύ τους γιατί μόνο βλέπουν.
8. Κλείνει τους ανθρώπους στο σπίτι τους και τους στερεί την κοινωνικότητα ενώ συγχρόνως τους κάνει να **παραμελούν το σώμα και το πνεύμα τους**.

Εμείς όμως αποφασίσαμε να δούμε τα πράγματα πιο ψύχραιμα και να αναζητήσουμε αλήθειες και ψέματα στη χρήση της τηλεόρασης από μικρούς και μεγάλους στο δεύτερο μέρος της εφαρμογής του σεναρίου καλλιέργειας προφορικού λόγου.

2^η φάση: Προτρεπτικοί Λόγοι α. Προσυγγραφικό στάδιο (δύο ώρες)

Η δεύτερη φάση της εφαρμογής αφορούσε στη διερεύνηση ειδικότερων θεμάτων γύρω από την τηλεόραση μέσω προσωπικών αναζητήσεων των μαθητών στη δικτυογραφία και στη διαμόρφωση εκ μέρους τους μιας συγκεκριμένης θέσης-

άποψης, την οποία θα υποστήριζαν με τη μορφή του «προτρεπτικού λόγου». Στην επόμενη ώρα έγινε η παρουσίαση της αποστολής των μαθητών και ο χωρισμός τους, από τη διδάσκουσα αυτή τη φορά, σε νέες ομάδες οι οποίες αποτελούνταν από μαθητές διαφορετικών επιδόσεων και περιλάμβαναν τουλάχιστον έναν εξοικειωμένο χρήστη των Νέων Τεχνολογιών. Κάθε ομάδα πήρε τυχαία μπροστά της έναν φορητό υπολογιστή μέσω του οποίου θα έκανε τις αναζητήσεις της και θα διαμόρφωνε τις επόμενες ώρες τα περιεχόμενα του προτρεπτικού της λόγου. Σε κάθε υπολογιστή υπήρχε ένα διαφορετικό αρχείο-έκπληξη, που αποκάλυψε το θέμα τους: 1. Τηλεόραση και Εκπαίδευση 2. Τηλεόραση και Αθλητισμός 3. Τηλεόραση και Λογοτεχνία/Βιβλίο 4. Τηλεόραση και Παιδιά/Εφηβοί 5. Τηλεόραση και Ελεύθερος Χρόνος 6. Τηλεόραση και Βία. Σε όσο χρόνο έμεινε από την πρώτη ώρα του δίωρου, καθώς και στην επόμενη ώρα, οι ομάδες κλήθηκαν να αναζητήσουν στο διαδίκτυο κατάλληλες πηγές πληροφόρησης και να καταγράψουν με τη βοήθεια του [Φύλλου Εργασίας 2](#), στοιχεία χρήσιμα στη διαμόρφωση άποψης πάνω στο θέμα τους. Στη προσυγγραφική αυτή φάση του σεναρίου η διδάσκουσα κυκλοφορούσε ανάμεσα στις ομάδες παρακολουθώντας τις αναζητήσεις τους και ενθάρρυνε τους μαθητές να επιλέγουν από τα αποτελέσματα της μηχανής αναζήτησης αυτά που παρέπεμπαν σε σελίδες φορέων (ιδρύματα, οργανισμοί κλπ.) ή αξιόπιστων bloggers (όνομα, ιδιότητα κλπ.). Γενικά οι ομάδες παροτρύνθηκαν να αξιολογούν την πατρότητα, την επικαιρότητα και την αξιοπιστία τόσο των δικτυακών τόπων όσο και των άρθρων της επιλογής τους. Σημειώνουμε, τέλος, ότι οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην προσωπική αναζήτηση των πηγών τους και αρνήθηκαν πρόταση για χρήση προεπιλεγμένων από τη διδάσκουσα κειμένων τα οποία ήταν ήδη στη διάθεσή τους με τη μορφή υπερσυνδέσμων σε σχετικό αρχείο στο wiki του μαθήματος. Το αρχείο αποφασίστηκε από κοινού να μείνει πάντως αναρτημένο προκειμένου να χρησιμοποιηθεί, εφόσον οι μαθητές το επιθυμούσαν, για να πλουτίσουν τα περιεχόμενα της ομιλίας τους.

Μόνο μια ομάδα έκανε χρήση αυτής της δυνατότητας κατά τον σχεδιασμό του προτρεπτικού της λόγου και αφού είχε εργαστεί πάνω σε δικής της επιλογής άρθρο του διαδικτύου. Ακολουθούν δείγματα της εργασίας των ομάδων στο προσυγγραφικό στάδιο:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2α

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Αναζητήστε στο διαδίκτυο πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα που έχετε αναλάβει να διερευνήσετε. Εντοπίστε κάποια ενδιαφέροντα κείμενα. Καταλήξτε σε ένα από αυτά: Αυτό που σας έπεισε ή αυτό με το οποίο διαφωνείτε πλήρως!

Διερευνήστε τώρα το κείμενο σας και συμπληρώστε το παρακάτω Δελτίο Πληροφοριών:

Όνομα συγγραφέα: Γρηγόρης Αντωνίου

Τίτλος: Τηλεόραση και Αθλητισμός

Κειμενικό Είδος: άρθρο σε blog

Ύφος: αποδεικτικό

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://suspect-enjoys-the-silence.blogspot.gr/2010/01/blog-post_30.html

Θέμα: Η σχέση τηλεόρασης και αθλητισμού

Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας: Η τηλεόραση ωφελεί τον αθλητισμό με διάφορους τρόπους

Κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας του:

Η τηλεόραση:

- Προβάλλει το ποδόσφαιρο αλλά και άλλα αθλήματα.
- Ενημερώνει τους φιλάθλους για σχετικά θέματα (ενημερωτικές εκπομπές, συζητήσεις κοκ.).
- Αρχαιοθετεί και θέτει στη διάθεση των φιλάθλων «ιστορικά» τεκμήρια σχετικά με αθλητικά γεγονότα.
- Ξαναδείχνει τις φάσεις και μας εκπαιδεύει στο άθλημα που παρακολουθούμε.
- Δημιουργεί αθλητές και προπονητές σταρ.
- Δίνει τη δυνατότητα για ανέξοδη παρακολούθηση αγώνων.
- Μας μεταφέρει εικόνα από τον παγκόσμιο αθλητισμό.
- Προάγει τον αθλητισμό και τον κάνει αγαπητό σε περισσότερο κόσμο.

Η δική μας άποψη συνοπτικά: Η τηλεόραση θα έπρεπε να προβάλλει και άλλα αθλήματα και όχι μόνο το ποδόσφαιρο, να μην δημιουργεί ποδοσφαιριστές και γενικά αθλητές είδωλα, να μην μετέχει στην εμπορευματοποίηση του αθλητισμού. Οι τηλεθεατές πρέπει να αθλούνται όχι να βλέπουν μόνο αγώνες στην τηλεόραση.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2β

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Αναζητήστε στο διαδίκτυο πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα που έχετε αναλάβει να διερευνήσετε.

Εντοπίστε κάποια ενδιαφέροντα κείμενα. Καταλήξτε σε ένα από αυτά: Αυτό που σας έπεισε ή αυτό με το οποίο διαφωνείτε πλήρως!

Διερευνήστε τώρα το κείμενο σας και συμπληρώστε το παρακάτω Δελτίο Πληροφοριών:

Όνομα συγγραφέα: Κώστας Μαρούντας

Τίτλος: «Εκπροσοκρότηση» της αξιοπιστίας της κοινωνικής μηχανικής...

Κειμενικό Είδος: άρθρο εφημερίδας

Ύφος: καταγγελτικό, επιθετικό

Ηλεκτρονική Διεύθυνση:

<http://www.efsyn.gr/arthro/ekpyrsokrotisi-tis-axiopistias-tis-koinonikis-mihanikis>

Θέμα: Η αναξιπιστία της τηλεοπτικής ενημέρωσης και οι επιπτώσεις της στους πολίτες

Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας: Οι τηλεοπτικοί σταθμοί δεν ενημερώνουν τον πολίτη αλλά τον παρασύρουν να πιστέψει ό,τι προβάλλεται για λόγους συμφερόντων.

Κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας του:

- Οι σύγχρονες κοινωνίες χρειάζονται ενημερωμένους πολίτες που μπορούν να έχουν γνώμη
- Η τηλεόραση θα έπρεπε να ενημερώνει για να εξυπηρετεί αυτή την ανάγκη
- Δεν το κάνει γιατί αντίθετα χαϊδεύει αυτιά και προβάλλει αυτά που συμφέρουν τους πολιτικούς μας για να μην αλλάξει τίποτα
- Κρύβει πράγματα
- Όλοι οι σταθμοί δείχνουν τα ίδια ενώ υποτίθεται ότι εκπροσωπούν όλες τις απόψεις
- Οι δημοσιογράφοι επιβάλλουν πρότυπα, αξίες κλπ.
- Οι ειδήσεις κατασκευάζονται συνειδητά για πολιτικούς λόγους

Η δική μας άποψη συνοπτικά: Τα πράγματα ακόμα κι αν είναι έτσι ή κάπως έτσι, ο τηλεθεατής έχει την ευθύνη να παρακολουθεί έξυπνα ό,τι του σερβίρουν οι ειδήσεις.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2γ

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Αναζητήστε στο διαδίκτυο πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα που έχετε αναλάβει να διερευνήσετε. Εντοπίστε κάποια ενδιαφέροντα κείμενα. Καταλήξτε σε ένα από αυτά: Αυτό που σας έπεισε ή αυτό με το οποίο διαφωνείτε πλήρως!

Διερευνήστε τώρα το κείμενο σας και συμπληρώστε το παρακάτω Δελτίο Πληροφοριών:

Όνομα συγγραφέα: Κοκκέβη Ά., Φωτίου Α., Ξανθάκη Μ., Καναβού Ε.

Τίτλος: «Ο ελεύθερος χρόνος των εφήβων»

Κειμενικό Είδος: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Έρευνας

Ύφος: σοβαρό, επιστημονικό

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.epipsi.gr/pdf/2011/06_HBSC_2010_EPIPSI_2011.pdf

Θέμα: Ποιες είναι οι δραστηριότητες των σύγχρονων εφήβων στον ελεύθερό τους χρόνο και πώς αυτές επηρεάζουν τη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας: Η τηλεόραση είναι μια από τις καθιστικές δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται οι έφηβοι καθημερινά στον ελεύθερό τους χρόνο πράγμα που συνδέεται με σωματικά

και ψυχικά προβλήματα.

Κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας του:

- Η τηλεόραση χρησιμοποιείται ως μέσο ενημέρωσης και ψυχαγωγίας από τους εφήβους.
- Πολλές ώρες την ημέρα δαπανώνται μπροστά σε οθόνες (τηλεόραση, ηλεκτρονικός υπολογιστής, κονσόλες παιχνιδιών). Κυρίως τα Σαββατοκύριακα και κυρίως τα πιο μεγάλα παιδιά (13-15 ετών)
- Παραμελούν τη σωματική τους άσκηση
- Υιοθετούν ανθυγιεινές διατροφικές συνήθειες
- Υιοθετούν κακές συνήθειες όπως το κάπνισμα κλπ.
- Γίνονται παχύσαρκα
- Παραμελούν τις σχέσεις με τους φίλους τους
- Απομακρύνονται συναισθηματικά από την οικογένειά τους

Αντίθετα η σωματική άσκηση αλλά και άλλες δραστηριότητες όπως η ζωγραφική ή το παίξιμο κάποιου μουσικού οργάνου είναι αυτές που μπορούν να πλουτίσουν το χρόνο των εφήβων.

Η δική μας άποψη συνοπτικά: Δεν μπορούμε να αρνηθούμε τις διαπιστώσεις της έρευνας. Η δική μας εμπειρία είναι ανάλογη. Από το να χαζεύουμε στην τηλεόραση είναι σίγουρα καλύτερο να απασχολούμαστε δημιουργικά, όπως να αθλούμαστε, να διαβάζουμε εξωσχολικά βιβλία, να βγαίνουμε βόλτες ή να πηγαίνουμε σινεμά.

β. Συγγραφικό στάδιο (δύο ώρες)

Στο επόμενο δίωρο οι ομάδες με τη βοήθεια του [Φύλλου Εργασίας 3](#) σχεδίασαν τους προτρεπτικούς τους λόγους, αφού έλαβαν γνώση της διαδικασίας παρουσίασης και [αξιολόγησης](#): Οι ομιλητές επιλέγονται με αποκλειστική ευθύνη της ομάδας, στην οποία ανήκει επίσης, η επιλογή του τρόπου και των μέσων παρουσίασης (εποπτικά μέσα, ΤΠΕ κλπ.). Με το πέρας κάθε ομιλίας το ακροατήριο έχει τη δυνατότητα να κάνει διασαφηνιστικές ερωτήσεις και να παρουσιάσει σύντομα αιτιολογημένες αντιρρήσεις σε ό,τι άκουσε. Ακολουθεί αξιολόγηση με βάση προκαθορισμένα και γνωστά σε όλους κριτήρια. Κάθε ομάδα ακούει προσεκτικά, καταγράφει, ρωτά, συσκέπτεται και κρίνει τον εκάστοτε ομιλητή του οποίου τη θέση θα βρεθεί αμέσως μετά. Οι παραπάνω οδηγίες συζητήθηκαν στην ολομέλεια ώστε να διαφοροποιηθούν αν υπήρχε ανάγκη. Στα πλαίσια αυτά οι ομάδες ζήτησαν να έχουν τη δυνατότητα δύο ομιλητών ή ενός ομιλητή και ενός βοηθού που θα χειρίζεται τον Η/Υ ή/και τον διαδραστικό και γενικά διατυπώθηκαν σκέψεις και ενδεχόμενα γύρω από την παρουσίαση όπως αν οι ομιλητές μπορούσαν να έχουν σημειώσεις, σε ποιο βαθμό

έπρεπε να ακολουθηθεί από τον ομιλητή ό,τι θα σημείωναν στο φύλλο προετοιμασίας κλπ. Περισσότερο οι μαθητές ενδιαφέρθηκαν για τη διαδικασία και λιγότερο για το περιεχόμενο της ομιλίας τους το οποίο άρχισε να τους απασχολεί όταν ξεκίνησαν να συσκέπτονται και να σημειώνουν επιχειρήματα και απόψεις. Το προϊόν της συζήτησης στην ολομέλεια συμπεριλήφθηκε συνοπτικά στο πρώτο μέρος του σχετικού [φύλλου εργασίας](#).

Οι ομάδες έχοντας προβληματιστεί σε επιμέρους θέματα γύρω από την τηλεόραση με αφορμή το κείμενο της επιλογής τους, κλήθηκαν αρχικά να διατυπώσουν ένα σχετικό ερώτημα στο οποίο και θα απαντούσαν τεκμηριωμένα και τελικά πειστικά στον προτρεπτικό τους λόγο. Η διδάσκουσα κινήθηκε ανάμεσα στις ομάδες βοηθώντας τους μαθητές να διατυπώσουν σε ένα ερώτημα το βασικό προβληματισμό τους. Τα ερωτήματα στα οποία κατέληξαν οι μαθητές ήταν: *Μπορεί η τηλεόραση να βοηθήσει στην ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας; Η τηλεοπτική μεταφορά κειμένων λογοτεχνίας αποτρέπει από την ανάγνωση βιβλίων; Η τηλεόραση πρέπει να παρουσιάζει και να σχολιάζει σχεδόν αποκλειστικά το ποδόσφαιρο; Η τηλεόραση έχει ανάγκη τον αθλητισμό ή το αντίστροφο; Οι τηλεθεατές είναι φίλαθλοι; Η τηλεόραση ενημερώνει ή προπαγανδίζει; Η τηλεόραση ενημερώνει ή κουτσομπολεύει; Αξίζει ο ελεύθερος χρόνος μας να δαπανάται στον καναπέ μπροστά στην τηλεόραση; Η τηλεόραση είναι ο κατάλληλος σύμβουλος για παιδιά και εφήβους; Η βία που παρουσιάζεται στην τηλεόραση ωθεί παιδιά ή/και εφήβους στην άσκηση βίας; Είναι η τηλεόραση εκπαιδευτικό μέσο; Έχει η τηλεόραση θέση στη διδακτική αίθουσα;*

Κατά τη διάρκεια που οι ομάδες συσκέπτονταν προκειμένου να συνδιαμορφώσουν τις θέσεις και τα επιχειρήματα που θα τις στήριζαν, η διδάσκουσα κυκλοφορούσε στην τάξη και παρακολουθούσε τη διαδικασία προσπαθώντας να αξιοποιήσει τη δυναμική κάθε ομάδας. Έτσι, όταν η ομάδα έδειχνε παθιασμένη με το θέμα, για παράδειγμα στην περίπτωση της σχέσης της τηλεόρασης με το ποδόσφαιρο, πρότεινε ο λόγος τους να έχει καταγγελτικό ύφος ή όταν η ομάδα είχε μέλη περισσότερο «ψύχραιμα», πρότεινε ύφος σοβαρό. Γενικά, έγινε προσπάθεια να

ενθαρρυνθεί η αξιοποίηση όχι μόνο των απόψεων αλλά και των ιδιαιτεροτήτων των ομάδων στον τρόπο με το οποίο αντιμετωπίζουν τόσο το θέμα όσο και την ίδια τη διαδικασία διαμόρφωσης και παρουσίασης των θέσεών τους. Από το εγχείρημα του συγγραφικού σταδίου έγινε σαφές ότι οι ομάδες τις περισσότερες δυσκολίες αντιμετώπισαν όχι στο να εκφέρουν άποψη αλλά στο να διαμορφώσουν υψηλής πληροφορικότητας/δηλωτικότητας, συνεκτικό και αποτελεσματικό λόγο για να την υποστηρίξουν. Σε κάθε περίπτωση οι συζητήσεις έγιναν σε κλίμα συνεργασίας και υπήρξαν παραγωγικές καθώς οι ομάδες πλούτιζαν τα περιεχόμενα των σημειώσεών τους μαζί με τη διστακτικότερη στην αρχή και δυναμικότερη στη συνέχεια, διάδραση των μελών τους. Δυσκολία συναντήσαμε στο να διατηρήσουμε χαμηλά τον παραγόμενο θόρυβο και υπήρξαν κάποια παράπονα.

Το δίωρο έκλεισε με τις ομάδες να έχουν προχωρήσει αρκετά με τις σημειώσεις τους, τις οποίες και ανέβασαν στο wiki. Εκεί, σε εξωσχολικό χρόνο, διαμορφώθηκαν τελικά οι προτρεπτικοί λόγοι που παρουσιάστηκαν στο επόμενο δίωρο. Προκειμένου να προετοιμαστούν καλύτερα οι ομάδες, η διδάσκουσα ανάρτησε τα [βασικά γνωρίσματα-ενδείξεις](#) του προσχεδιασμένου προφορικού λόγου, παρακολούθησε τη διαδικασία μέσω της πλατφόρμας και βοήθησε όπου χρειάστηκε. Δύο μόνο ομάδες από τις έξι, επέλεξαν να διαμορφώσουν φύλλα παρουσίασης τα οποία χρησιμοποίησαν στο τελικό στάδιο της εφαρμογής, τους προτρεπτικούς τους λόγους. Ακολουθούν δείγματα της εργασίας των μαθητών στο συγγραφικό στάδιο:

Είμαστε οι : .....

και θα απαντήσουμε στο ερώτημα: Η τηλεόραση έχει ανάγκη τον αθλητισμό ή το αντίστροφο;

Η θέση που θα υποστηρίξουμε είναι: Η τηλεόραση ωφελεί τον αθλητισμό γενικά, παρότι ευνοεί το ποδόσφαιρο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχει ωφεληθεί και η ίδια. Από την άλλη έχει συμβάλλει στην εμπορευματοποίηση των αθλημάτων, πράγμα που θεωρούμε αρνητικό.

Τα επιχειρήματά μας είναι: Πολλοί υποστηρίζουν ότι η τηλεόραση κερδίζει από τις τηλεοπτικές μεταδόσεις μεγάλων αθλητικών γεγονότων γιατί έχει έσοδα από τις διαφημίσεις. Επίσης την κατηγορούν ότι προβάλλει ιδιαίτερα το ποδόσφαιρο σε βάρος άλλων αθλημάτων για λόγους επίσης οικονομικούς. Παράλληλα έτσι συμβάλλει στη δημιουργία αθλητών-σταρ αγαπητών αθλημάτων όπως το ποδόσφαιρο και το μπάσκετ. Οι ίδιοι οι σταρ αυτοί προωθούν καταναλωτικά προϊόντα και

έτσι δημιουργείται ένας κύκλος όπου η τηλεόραση προβάλλει αθλητικο-κοσμικά πρότυπα που χρησιμοποιούν συγκεκριμένα προϊόντα με αποτέλεσμα να ωφελούνται οικονομικά ομάδες, αθλητές, κανάλια, επιχειρήσεις ενώ ο αθλητισμός χάνει την πραγματική του αξία.

Όμως όλα αυτά δεν αναιρούν τα εξής: Η τηλεόραση είναι αυτή που έφερε κοντά και έκανε προσιτά αθλητικά γεγονότα που γίνονται σε όλο τον κόσμο. Πρόβαλε μαζί με το ποδόσφαιρο και άλλα αθλήματα ανάλογα βέβαια με τις προτιμήσεις των θεατών αλλά κι αυτές αλλάζουν. Για παράδειγμα οι ελληνικές νίκες στο μπάσκετ που παρουσιάστηκαν από την τηλεόραση δημιούργησαν ένα μεγάλο φίλαθλο κοινό που αγάπησε το μπάσκετ κι έστειλε τα παιδιά του στα γήπεδα να αθληθούν. Οι ενημερωτικές αθλητικές εκπομπές με συζητήσεις και αναλύσεις ικανοποιούν και τους πιο απαιτητικούς φίλαθλους και προκαλούν συζητήσεις. Επίσης ελέγχουν, για παράδειγμα, αποφάσεις διαιτητών και αποτελέσματα αγώνων. Η τηλεόραση μπορεί να προβάλλει αμφιλεγόμενες φάσεις αγώνων και αυτό είναι πολύ χρήσιμο. Η τηλεόραση διατηρεί και μας ξαναδείχνει αγώνες από την ιστορία των αθλημάτων και των αθλητικών διοργανώσεων και έτσι μαζί με τις αναλύσεις που ακούμε, μαθαίνουμε για το άθλημα που μας ενδιαφέρει. Τέλος όσοι δεν μπορούν για οικονομικούς λόγους να παρακολουθήσουν τους αγώνες της ομάδας τους, μπορούν να τους δουν στην τηλεόραση. Από την άλλη όσοι μπορούν να πάνε στα γήπεδα, δεν θα επιλέξουν την τηλεοπτική μετάδοση γιατί αγαπούν την ατμόσφαιρα του γηπέδου. Δεν τους εμποδίζει δηλαδή η τηλεόραση αντίθετα μπορεί να τους παρακινήσει να γνωρίσουν κι άλλα αθλήματα και με πρώτη ευκαιρία να τα παρακολουθήσουν από κοντά ή να ενδιαφερθούν γι' αυτά ως ερασιτέχνες ή επαγγελματίες αθλητές.

Καταλήγουμε στο ότι η τηλεόραση βοηθά τον αθλητισμό να βρει νέους φίλους και αποτελεί ένα μέσο που μας ενημερώνει αλλά και ελέγχει τους παράγοντες του αθλητισμού.

Είμαστε οι : .....

και **θα απαντήσουμε στο ερώτημα:** Αξίζει ο ελεύθερος χρόνος μας να δαπανάται στον καναπέ μπροστά στην τηλεόραση;

Η θέση που θα υποστηρίξουμε είναι: Ο λιγοστός έτσι κι αλλιώς καθημερινός ελεύθερος χρόνος των εφήβων δεν μπορεί να δαπανάται στον καναπέ με συντροφιά την τηλεόραση. Οι έφηβοι δεν είναι μοναχικοί άνθρωποι.

Τα επιχειρήματά μας είναι:

Ο ελεύθερος χρόνος των εφήβων είναι περιορισμένος γι' αυτό και πολύ πολύτιμος. Δεν αξίζει σε καμία περίπτωση να σπαταλιέται μπροστά στην οθόνη. Η καθιστική αυτή συνήθεια είναι για τους μεγαλύτερους και κυρίως για μοναχικούς ή ανήμπορους ανθρώπους κι όχι για τους νέους. Οι νέοι αντί να χαζεύουν μπροστά σε ένα ομιλόν αντικείμενο μπορούν να βγουν έξω, να διασκεδάσουν με φίλους, να συζητήσουν σε ένα πάρκο ή σε μια καφετέρια, να πάρουν το ποδήλατό τους και να χαρούν τη φύση σε μια εκδρομή το Σαββατοκύριακο. Μπορούν ακόμα αν τους αρέσει ο καναπές να διαβάσουν βιβλία ή να ακούσουν ή καλύτερα να παίξουν μουσική. Ακόμα και να συνθέσουν μουσική ή να ζωγραφίσουν. Μας φαίνεται παθητική η στάση προσκόλλησης σε μια οθόνη που δείχνει είτε χαζοσήριαλ με κακούς, υστερικούς ενήλικες που επιζητούν την οικονομική και ερωτική τους αποκατάσταση, είτε παιδιά και εφήβους που ακολουθούν τα ίδια πρότυπα και αναπτύσσουν τις ίδιες συμπεριφορές. Από την άλλη η περιβόητη ενημέρωση για τους ενήλικες αφήνει τους εφήβους αδιάφορους γιατί μιλάει τη γλώσσα των ενηλίκων. Αντί λοιπόν γι' αυτό που σας προσφέρει η τηλεόραση δηλαδή ώρες στον καναπέ συντροφιά με πατατάκια, κόκα-κόλες και πίτσες που παχαίνουν άλλωστε, και κακής συνήθως ποιότητας θεάματα σας προτείνουμε να εκμεταλλευτείτε το νεανικό και ανήσυχο πνεύμα και να χρησιμοποιήσετε τον ελεύθερο χρόνο σας για να χαρείτε τη ζωή κυρίως έξω από το διαμέρισμά!

Κάντε κλικ για να προσθέσετε σημειώσεις.

Ακούμε:

- ✓ Η τηλεόραση χαίρει απτά
- ✓ Κατασκευάζει εθίσεις
- ✓ Ελέγχεται από οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα
- ✓ Κρύβει την αλήθεια
- ✓ Δεν ικανοποιά το αίτημα για πλασματική ενημέρωση
- ✓ Κινητοποιά τους τηλεθεατές μέσω του συνασθήματος
- ✓ Εντοπισσάζο και δεν ενημερώνα
- ✓ Μας επιβάλλα τη λογική της

Κάντε κλικ για να προσθέσετε σημειώσεις.

Απαντάμε:

- Δεν μπορούμε να γενικούμε και να αφορίζουμε τα ΜΜΕ.
- Αν δεν υπήρχε η τηλεόραση ποια θα ήταν η ενημέρωσή μας;
- Οι τηλεθεατές δεν είναι άβουλα όντα ούτε και η τηλεόραση μπορεί να τους μετατρέψει σε τέτοια.
- Υπάρχει ευθύνη στους τηλεθεατές τουλάχιστον όση και στους επαγγελματίες της τηλεόρασης.
- Η προπαγάνδα βρίσκει έδαφος στον ανενημέρωτο και κυρίως στον πολίτη που δεν κάνει τον κόπο να παρακολουθεί **κριτικά** ό,τι συμβαίνει και ό,τι του συμβιβραται.
- Μπορούμε να επιβάλλουμε την εκάστη στην ενημέρωσή είτε ως τηλεθεατές είτε ως επαγγελματίες της ενημέρωσης.

Κάντε κλικ για να προσθέσετε σημειώσεις.

γ. Μετασυγγραφικό στάδιο: Παρουσίαση των προσχεδιασμένων λόγων (2 ώρες)

Στο τελευταίο δίωρο της εφαρμογής οι ομάδες παρουσίασαν τους προτρεπτικούς λόγους που είχαν ετοιμάσει. Επιλέξαμε να παρακάμψουμε τους [κανόνες](#) της διαδικασίας που ακολουθείται σε αγωνιστικό επίπεδο στα ρητορικά αθλήματα γιατί ο

στόχος μας ήταν διαφορετικός. Έτσι, όπως άλλωστε είχαμε προσυμφωνήσει, δόθηκαν περισσότερες ελευθερίες στις ομάδες: Οι ομιλητές μπορούσαν να είναι δύο και ο χρόνος της ομιλίας τους μπορούσε να ποικίλλει από τρία έως έξι λεπτά. Οι ομάδες μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τον διαδραστικό ή τον συμβατικό πίνακα με όποιο τρόπο ήθελαν καθώς και να συμβουλευόνται τις σημειώσεις τους, ψηφιακές ή χειρόγραφες. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στη συζήτηση που θα άνοιγε ο προτρεπτικός λόγος και στον τρόπο με τον οποίο οι ομιλητές θα προσέγγιζαν τις ερωτήσεις ή παρατηρήσεις των συμμαθητών τους.

Στην αρχή της διαδικασίας οι ομάδες αποφάσισαν τη σειρά με την οποία θα γίνονταν οι παρουσιάσεις. Με αυτή τη σειρά αναγράφηκαν στον πίνακα τα ονόματα των ομιλητών καθώς και το ερώτημα-θέμα του προτρεπτικού τους λόγου για να διευκολυνθεί η παρακολούθηση αλλά και στη συνέχεια η αξιολόγηση των λόγων. Κάποιες ομάδες επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν δύο ομιλητές: ο ένας παρουσίαζε τον λόγο και ο άλλος σημείωνε στον πίνακα λέξεις-κλειδιά. Στην ανακεφαλαίωση ο ομιλητής έστρεψε το κεφάλι και χρησιμοποίησε αυτές τις σημειώσεις ώστε να ολοκληρώσει τον λόγο του. Άλλη ομάδα επιχείρησε να μοιράσει τα περιεχόμενα του λόγου της σε δύο ομιλητές: ο ένας παρουσίασε τις θέσεις του άρθρου που είχε χρησιμοποιήσει ενώ ο άλλος παρουσίασε την ανασκευή τους. Η τελευταία ομάδα και καθώς είχαν προηγηθεί αρκετές ερωτοαπαντήσεις στον σχολιασμό των προηγούμενων παρουσιάσεων, ουσιαστικά ενέπλεξε σε ένα διάλογο τους ομιλητές της όπου ο ένας παρουσίαζε τη θέση της ομάδας και ο άλλος ουσιαστικά τη στήριζε με παραδείγματα από την εμπειρία του. Στην παρουσίαση αυτή οι δύο ομιλητές αξιοποίησαν τη διαφορά των προσωπικοτήτων τους και το αποτέλεσμα ήταν πολύ ενδιαφέρον. Το θέμα τους, άλλωστε, άγγιζε ιδιαίτερος την ολομέλεια στην οποία υπερτερούσαν τα αγόρια: «Μήπως η τηλεόραση ευνοεί το ποδόσφαιρο και αγνοεί όλα τα άλλα αθλήματα;».

Τις παρουσιάσεις ακολούθησαν ερωτήσεις και παρατηρήσεις σχετικές τόσο με το περιεχόμενο και την ποιότητα των λόγων όσο και με την παρουσία των ομιλητών

και τις επικοινωνιακές τους επιλογές. Σημειώνουμε εδώ ότι οι ερωτήσεις των μαθητών υπήρξαν τις περισσότερες φορές καίριες και ενδιαφέρουσες και φανέρωναν πραγματικό προβληματισμό πάνω στο θέμα. Συγχρόνως οι απαντήσεις των ομιλητών φανέρωναν την επιθυμία τους να γίνουν πειστικοί και κατανοητοί εφόσον απευθύνονταν σε συμμαθητές τους: επέλεξαν τις λέξεις τους, αυτοδιορθώνονταν, αναδιατύπωναν κλπ. Η εμπειρία της διδάσκουσας υπήρξε συχνά αντίθετη: από τον καθηγητή περιμένουν να γίνονται κατανοητοί ό,τι κι αν λένε, με όποιον τρόπο. Αντίθετα η διαδικασία αυτή τους έθεσε μπροστά στην επικοινωνιακή πρόκληση του να πείσουν έναν ακροατήριο ουσιαστικά απαιτητικότερο! Κάθε επόμενη ομάδα αξιοποιούσε τις παρατηρήσεις που έγιναν στην προηγούμενη και αυτό άλλωστε θεωρούμε ένα από τα μεγαλύτερα κέρδη της εφαρμογής. Είναι αλήθεια ότι η ποιότητα των λόγων δεν ήταν άριστη, ήταν όμως βελτιούμενη κατά τη διάρκεια του δώρου των παρουσιάσεων!

Ακολούθησε αξιολόγηση κάθε ομάδας με τη βοήθεια του [σχετικού φύλλου](#). Οι μαθητές βαθμολόγησαν τους συμμαθητές τους με αυξημένο αίσθημα υπευθυνότητας και δεν υπήρξαν παράπονα, αφού οι ομιλητές, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που προηγήθηκαν, είχαν συμμετάσχει στη διαμόρφωση εικόνας για τα δυνατά και αδύναμα σημεία της παρουσιάσής τους.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΛΟΓΟ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΑΚΡΟΑΤΩΝ-ΜΑΘΗΤΩΝ:

.....

1. Διάβασε προσεκτικά το φύλλο αξιολόγησης της παρουσίασης.
2. Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων κράτα σημειώσεις σχετικά με το περιεχόμενο αλλά και την εντύπωσή σου από την παρουσίαση. Με βάση αυτές τις σημειώσεις θα αξιολογήσεις αμέσως μετά, τους συμμαθητές σου στο αντίστοιχο φύλλο αξιολόγησης.
3. Σημείωσε τέλος τις παρατηρήσεις σου για τη βελτίωση της παρουσίασης που παρακολούθησες. Τις προτάσεις σου θα ακούσουμε όλοι μετά το πέρας της κάθε ομιλίας.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΟΜΙΛΗΤΗ: .....

Αρ. Γελοιογραφίας που σχολιάζει ο ομιλητής: .....

Μήνυμα:

Ανάπτυξη Σκέψεων γύρω από την τηλεόραση:

Εντυπώσεις από την παρουσίαση:

Οι προτάσεις μου για τη βελτίωσή της:

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 1

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΟΜΙΛΗΤΗ: .....

ΑΡ. ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΣ : .....
(Σημειώστε τον αριθμό της διαφάνειας στην οποία εικονίζεται η σχολιαζόμενη γελοιογραφία)

	1-2	3-4	5-6	ΒΑΘΜΟΙ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	Ανοργάνωτη και ελλιπής.	Συγκεχυμένη αλλά πλήρης.	Σύντομη και σαφής.	
ΜΗΝΥΜΑ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΟΥ	Δεν έχει κατανοηθεί.	Έχει κατανοηθεί μερικώς.	Έχει κατανοηθεί πλήρως.	
ΣΚΕΨΕΙΣ ΟΜΙΛΗΤΗ	Απλή επανάληψη του βασικού μηνύματος της γελοιογραφίας.	Σχετική Αξιοποίηση του βασικού μηνύματος της γελοιογραφίας.	Δημιουργική Αξιοποίηση των μηνυμάτων της γελοιογραφίας.	
	1-2	3-4	5-6	
ΔΟΜΗ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ	Προβλήματα κατανόησης από το ακροατήριο λόγω λογικών ανακολουθιών.	Ικανοποιητική παρακολούθηση της παρουσίασης από το ακροατήριο. Ο ομιλητής εξασφαλίζει συνοχή και λογική αλληλουχία στην παρουσίασή του.	Απρόσκοπτη και άνετη παρακολούθηση μιας ενδιαφέρουσας και πολύ καλά οργανωμένης παρουσίασης.	
	1-2	3-4	5-6	
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ – ΣΥΝΤΑΞΗ	Αρκετά λάθη.	Λίγα λάθη.	Σχεδόν κανένα λάθος.	
	1-2	3-4	5-6	
ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΟΜΙΛΗΤΗ	Χαμηλόφωνη παρουσίαση και προβλήματα άρθρωσης κάνουν την παρακολούθηση προβληματική.	Ο τόνος της φωνής του ομιλητή αλλά και η επικοινωνία με το βλέμμα του δεν διευκολύνουν την παρακολούθηση της παρουσίασης.	Κατάλληλος επιτονισμός, κίνηση και επικοινωνία με το βλέμμα κινητοποιούν την παρακολούθηση από το ακροατήριο.	
ΑΘΡΟΙΣΜΑ				

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Αναζητήστε στο διαδίκτυο πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα που έχετε αναλάβει να διερευνήσετε. Εντοπίστε κάποια ενδιαφέροντα κείμενα. Καταλήξτε σε ένα από αυτά: Αυτό που σας έπεισε ή αυτό με το οποίο διαφωνείτε πλήρως!

Διερευνήστε τώρα το κείμενο σας και συμπληρώστε το παρακάτω Δελτίο πληροφοριών:

Όνομα συγγραφέα: .....

Τίτλος: .....

Κειμενικό Είδος: .....

Ύφος: .....

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: .....

Θέμα: .....

Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας:

Κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας του:

Η δική μας άποψη συνοπτικά:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Με βάση το περιεχόμενο του κειμένου που επιλέξατε διαμορφώστε ένα ερώτημα γύρω από το θέμα σας π.χ. Η τηλεόραση έχει τελικά ευνοήσει τον αθλητισμό ή τον έχει βλάψει; Δώστε μια απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Διαμορφώστε τη θέση σας και ξεκινήστε να οργανώνετε την ομιλία σας.

Στο σχεδιασμό σας να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Η εισαγωγή σας πρέπει να περιλαμβάνει το θέμα και την ιδιαίτερη θέση που θα πάρετε σε αυτό.
- Στο κυρίως σώμα της ομιλίας σας παραθέστε τα επιχειρήματά σας με συνοχή και λογική αλληλουχία. Να θυμάστε να ολοκληρώνετε κάθε σκέψη σας και να αναδιατυπώνετε συχνά, τα σημεία που θέλετε να συγκρατήσει το στο νου του ο ακροατής.
- Στον επίλογο υπενθυμίστε τα κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας σας και ολοκληρώστε προτρέποντας τους συμμαθητές σας να αποδεχθούν την άποψή σας.
- Επιλέξτε τα σχήματα λόγου που θα χρησιμοποιήσετε, κάντε χρήση του κατάλληλου ρηματικού προσώπου κλπ. Μην χρησιμοποιήσετε μεγάλες περιόδους, ο λόγος είναι προφορικός! Προσέξτε επίσης τη στάση του σώματος, την ένταση της φωνής σας κλπ.
- Μιλάτε σε συμμαθητές σας και έχετε ως αποστολή να διαμορφώσετε σε αυτούς την ίδια πεποίθηση με τη δική σας. Έτσι το ύφος σας πρέπει να είναι φιλικό, άμεσο αλλά και σοβαρό, ώστε να υπηρετήσει τους στόχους σας.
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το συμβατικό ή το διαδραστικό πίνακα με όποιο τρόπο κρίνετε σκόπιμο και γενικά μπορείτε να κάνετε χρήση κάθε ψηφιοποιημένου ή άλλου υλικού που ετοιμάσατε για την παρουσίασή σας.
- Στο τέλος της ομιλίας σας οι συμμαθητές σας μπορούν να κάνουν ερωτήσεις ή να εκφράσουν τις αντιρρήσεις τους. Να είστε έτοιμοι!

Εργαστείτε με τη βοήθεια του παρακάτω φύλλου και καλή επιτυχία!

Είμαστε οι : .....

και θα απαντήσουμε στο ερώτημα: .....

Η θέση που θα υποστηρίξουμε είναι:

Τα επιχειρήματά μας είναι:

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Όνομα ομιλητή/των: .....

Ομάδα: ..... Ημερομηνία παρουσίασης: .....

Ερώτημα: .....

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΙ				
	1-2	3-4	5-6	7-8	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΔΟΜΗ	Το ακροατήριο δεν κατανοεί την παρουσίαση, διότι δεν υπάρχει λογική ακολουθία πληροφοριών.	Το ακροατήριο δυσκολεύεται να κατανοήσει την παρουσίαση, διότι υπάρχουν λογικά κενά.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία και συνοχή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία, συνοχή και ενδιαφέρουσα δομή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα και με ενδιαφέρον.	—
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΝΩΣΕΙΣ	Ο μαθητής δεν έχει κατανοήσει τις πληροφορίες του θέματός του και δεν μπορεί να απαντήσει στις σχετικές με το θέμα του ερωτήσεις.	Ο μαθητής έχει κατανοήσει μερικώς τις πληροφορίες του θέματός του και μπορεί να απαντήσει μόνο σε στοιχειώδεις ερωτήσεις.	Ο μαθητής γνωρίζει το πληροφοριακό υλικό του αλλά δεν επεξηγεί επαρκώς τις πληροφορίες στο ακροατήριο.	Ο μαθητής παρουσιάζει με πληρότητα το πληροφοριακό υλικό με επαρκείς για το ακροατήριο επεξηγήσεις και αναλύσεις.	—

ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	Ο μαθητής δε χρησιμοποιεί καθόλου εποπτικά μέσα.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί περιστασιακά τα εποπτικά μέσα, που υποστηρίζουν μερικώς το κείμενο και την παρουσίασή του.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί εποπτικά μέσα που έχουν σχέση με το κείμενο και την παρουσίαση.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί τα κατάλληλα εποπτικά μέσα για να ενισχύσει το κείμενό του και την παρουσίασή του.	—
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει αρκετά γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει λίγα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει ελάχιστα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του δεν έκανε κανένα γραμματικό ή συντακτικό λάθος.	—
ΤΡΟΠΟΣ ΟΜΙΛΙΑΣ	Ο μαθητής δεν μιλά καθαρά, δεν προφέρει σωστά τους όρους και μιλά πολύ σιγά, ώστε δεν ακούγεται σε όλο το ακροατήριο.	Ο μαθητής δεν προφέρει σωστά τους όρους και κάποιои από το ακροατήριο δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την παρουσίαση.	Ο μαθητής μιλά καθαρά και σε σωστή ένταση και προφέρει τους περισσότερους όρους σωστά. Έχει καλή βλεμματική επικοινωνία και άνετη κίνηση.	Ο μαθητής μιλά καθαρά, με σωστή ένταση και ακριβή απόδοση των όρων που χρησιμοποιεί. Έχει πολύ καλή βλεμματική επικοινωνία και πολύ άνετη κίνηση.	—
				ΣΥΝΟΛΟ	—

Σχόλια:

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στο πρώτο μέρος της εφαρμογής θα μπορούσαν οι ομάδες να αναζητήσουν παλαιότερες γελοιογραφίες με θέμα την τηλεόραση και να συγκρίνουν τα περιεχόμενα-σχόλια του σκιτσογράφου: έχει αλλάξει κάτι στη στάση μας απέναντι στο μέσο από τότε που πρωτοεμφανίστηκε στο ελληνικό σπίτι μέχρι σήμερα; Ναι, όχι, γιατί; Έτσι το θέμα μας θα μπορούσε να κατευθυνθεί και προς τις αλλαγές των μέσων και των δυνατοτήτων τους και να φτάσει στην αλλαγή των συνηθειών μας σχετικά με την ενημέρωση, την ψυχαγωγία αλλά και την άτυπη, δια βίου εκπαίδευσή μας, αντικείμενα άλλωστε της σχετικής θεματικής ενότητας του σχολικού βιβλίου.

Με δεδομένη, εξάλλου, την παρατήρηση ότι οι μαθητές δυσκολεύτηκαν να περιγράψουν όσο και να αποκωδικοποιήσουν και τέλος να εκφράσουν τα μηνύματα των γελοιογραφιών θεωρούμε ότι θα ήταν χρήσιμο να αυτονομηθεί σε ένα νέο σενάριο το μέρος αυτό και να επιδιωχθεί η καλλιέργεια οπτικού/εικονιστικού γραμματισμού μαζί με την καλλιέργεια του προφορικού λόγου των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν επίσης οι δεξιότητες των μαθητών στο σκίτσο ή προγράμματα όπως το <http://www.comicstripcreator.org/> για την παραγωγή γελοιογραφιών ή μικρών ιστοριών που θα εξέφραζαν πρωτότυπα τα σχόλιά μας τόσο για το συγκεκριμένο όσο και για οποιοδήποτε άλλο θέμα.

Στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου με αφορμή την ίδια θεματική ενότητα θα μπορούσε να βοηθήσει, επίσης, η παρατήρηση αυθεντικών τμημάτων προφορικού λόγου όπως αυτός διαμορφώνεται στις τηλεοπτικές εκπομπές διαφορετικού σκοπού π.χ. ενημέρωση, life style έως και σήριαλ. Ο σχολιασμός, στη συνέχεια, των χαρακτηριστικών του λόγου της τηλεόρασης θα διαμόρφωνε κριτήρια για τους μαθητές μας στην παρακολούθηση του μέσου ως πηγής πληροφόρησης και ψυχαγωγίας.

Διττοί λόγοι θα ήταν επίσης μια άλλη εκδοχή του παρόντος σεναρίου¹. Τα ερωτήματα που διαμορφώθηκαν από τις ομάδες θα μπορούσαν να απαντηθούν μέσω αντιπαρατιθέμενων επιχειρηματολογιών κυβέρνησης και αντιπολίτευσης στα πρότυπα των ρητορικών αγωνισμάτων. Άλλωστε, η εφαρμογή θα μπορούσε να ενθαρρύνει τη δημιουργία ομίλου αγωγής ρητορικού λόγου. Θεωρούμε ότι κάτι τέτοιο θα λειτουργούσε ενισχυτικά και στη διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας του οποίου οι διδακτικές ώρες αποδεικνύονται εξαιρετικά ανεπαρκείς.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την διαδικασία. Κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους στις ομάδες, οι μαθητές μας, τροφοδότησαν ο ένας τον άλλον, συνεργάστηκαν, διαφώνησαν, αλληλοδιορθώθηκαν και, τέλος, αποφάσισαν για το ποιος θα εκτίθετο στη διαδικασία της παρουσίασης. Είναι προφανές ότι η διαδικασία ήδη στο προσυγγραφικό στάδιο καλλιέργησε τον προφορικό λόγο των μαθητών σε συγκεκριμένο καταστασιακό περιεχόμενο. Άλλωστε κάτι τέτοιο λογίζεται στα γλωσσικά κέρδη της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου και της παρούσας εφαρμογής. Συγχρόνως η συζήτηση στην ολομέλεια έγινε με μεγάλη συμμετοχή, ουσιαστικό τρόπο και απόλυτο σεβασμό του ενός προς τον άλλον, πράγμα το οποίο δυσκολευόμαστε να επιτύχουμε στη μετωπική διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Από την άλλη, η αξιολόγηση των προφορικών κειμένων των ομιλητών από τους συμμαθητές τους πραγματοποιήθηκε με αξιοπρόσεκτη υπευθυνότητα και θεωρούμε ότι αυτή καθ' αυτή η προοπτική αξιολόγησης, καθώς και η γνώση των κριτηρίων της εκ των προτέρων, λειτούργησε ώστε να ενταθεί η προσοχή όλων, ομιλητών και ακροατών. Αντίθετα, η προοπτική ψηφιακής καταγραφής της διαδικασίας, παρότι συνηθίζεται σε ομίλους ρητορικής προκειμένου

¹ Βλ. και Ζ' Διαρσακειακή Συνάντηση Δημιουργικού Προφορικού Λόγου (Αρσάχεια – Τοσίτσεια Σχολεία, 15-16-17 Μαρτίου 2014), Κανόνες Διπλών Λόγων http://www.arsakeio.gr/images/stories/RHETORICS/2014/4_analytikoi_kanones.pdf

να γίνουν παρατηρήσεις τόσο στην παρουσία και το περιεχόμενο των λόγων των ομιλητών, έκανε τους μαθητές του τμήματος να αισθανθούν εξαιρετικά άβολα και απέρριψαν την ιδέα στην ολομέλεια όπου συζητήθηκε η πρόταση. Από την άλλη, η καταγραφή γεγονότων που συμβαίνουν στη διδακτική αίθουσα νομίζουμε ότι είναι μια αμφιλεγόμενη πρακτική τα οφέλη της οποίας είναι λιγότερα από τους κινδύνους που επιφυλάσσουν. Άλλωστε η αξιολόγηση των λόγων-παρουσιάσεων, εφόσον γίνεται άμεσα, σε πραγματικό χρόνο και εντός σχολικής τάξης δεν παρουσιάζει δυσκολίες τις οποίες θα υπερβαίναμε αν χρησιμοποιούσαμε την καταγραφή της σε ψηφιακά μέσα για περαιτέρω αξιοποίηση. Με αυτό το σκεπτικό, εξάλλου, επιλέξαμε στην παρούσα εφαρμογή το [φύλλο σημειώσεων](#) που βοήθησε τους μαθητές να παρακολουθήσουν ενεργητικά τις παρουσιάσεις.

Τέλος η παρούσα εφαρμογή έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές μας να εκφραστούν προφορικά όχι όμως πρόχειρα. Επέδειξαν μάλιστα ζήλο έως και πάθος, στην προσπάθειά τους να πείσουν το ακροατήριό τους. Οι περισσότεροι ομιλητές δεν έμειναν προσκολλημένοι στις σημειώσεις τους και υπήρξαν ευρηματικοί και άμεσοι. Προσπάθησαν να αξιοποιήσουν κάθε παρατήρηση για βελτίωση των γλωσσικών τους μέσων και πέτυχαν περισσότερα και σε πολλά επίπεδα, απ' ότι στη συνήθη διδακτική πρακτική.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. 2011. *Ταυτότητες, Αφηγήσεις, και Γλωσσική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκη.
- Γούτσος Δ. (επιμ.). 2014. [Ο προφορικός λόγος στα Ελληνικά](#). Καβάλα: Εκδόσεις Σαΐτα, σελ. 211 κ.έξ.
- Giroux, H. A. 1987. "Introduction: Literacy and the Pedagogy of Political Empowerment". Στο Freire, P. & D. Macedo. *Literacy: Reading the Word and the World*. London: RKP, 1-28.

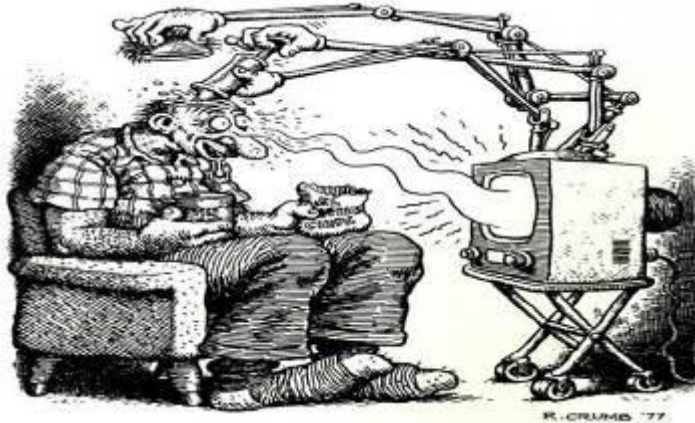
Halliday, M.A.K. 1999. «Γλώσσα και η αναμόρφωση της ανθρώπινης εμπειρίας». *Γλωσσικός υπολογιστής*. Τχ.1. (Προσαρμογή στα ελληνικά: Χριστίνα Λύκου). <http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/default.htm>. (ημ.πρόσβασης 30-06-2014).

Halliday, M.A.K. & R. Hasan. 1989. *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.

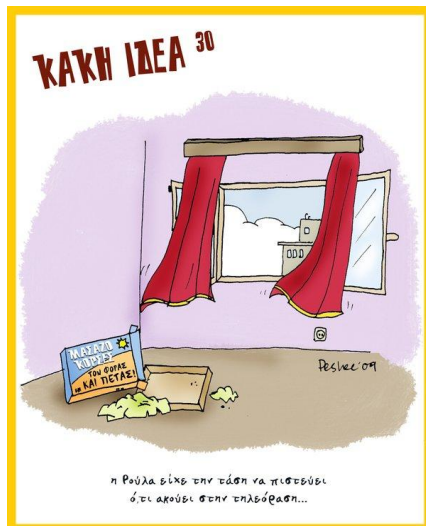
Λύκου, Χ. 2000. «Η συστημική λειτουργική γραμματική του M.A.K. Halliday». *Γλωσσικός Υπολογιστής*. Τχ.2.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

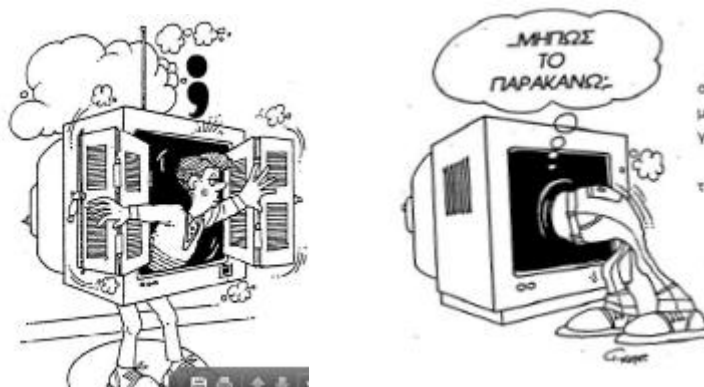
Γελοιογραφίες

Πηγή: <http://biblioklept.org/2014/11/12/television-robert-crumb/>

Πηγή: http://1dimermo.blogspot.gr/2009/04/blog-post_30.html

Πηγή: http://museduc.gr/docs/gymnasio/glwssa/C/28_mme.pdf

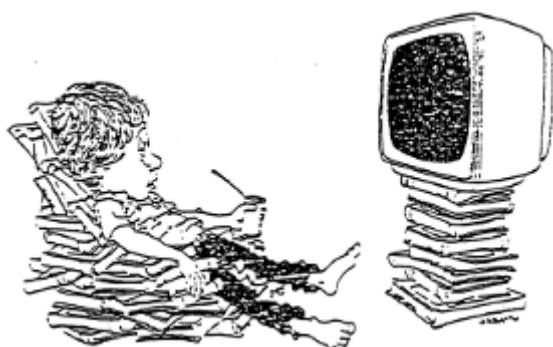
Πηγή: http://museduc.gr/docs/gymnasio/glwssa/C/28_mme.pdf

Πηγή: http://museduc.gr/docs/gymnasio/glwssa/C/28_mme.pdf

Πηγή: http://museduc.gr/docs/gymnasio/glwssa/C/28_mme.pdf

Πηγή: http://museduc.gr/docs/gymnasio/glwssa/C/28_mme.pdf

Πηγή: <http://peir-7-ira.blogspot.gr/>

Πηγή:

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGYMA112/346/2309.8834/extras/activities/metaselida_07_eikona/metaselida_07_tileorasi_kai_diadiktuo.html

Πηγή: http://daskalosif2.blogspot.gr/2012/05/blog-post_9257.html

Πηγή: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=2036830&tag=8334>

Πηγή: http://www.educartoon.gr/edu_cartoons/junk-food-tv/ Πηγή: http://avlazaki.blogspot.gr/p/blog-page_04.html

Προσχεδιασμένος Προφορικός Λόγος

- Προσφώνηση/χαιρετισμός του ακροατηρίου/αυτοπαρουσίαση
- Παρουσίαση του θέματος και της βασικής θέσης του ομιλητή

- Υποστήριξη της θέσης με τεκμήρια και παράθεση σχετικών επιχειρημάτων
- Έκφραση συναισθημάτων, αναφορά σε προσωπικές εμπειρίες
- Χρήση στοιχείων προφορικότητας:
  - ✓ α' ή β' πληθυντικό πρόσωπο στα σημεία που πρέπει να τονισθούν
  - ✓ αρκετές επαναλήψεις ή παραφράσεις των λέξεων-κλειδιών του θέματος
  - ✓ ανάδειξη της δομής του λόγου με φράσεις που δηλώνουν την πορεία της σκέψης του ομιλητή π.χ. «Ας αναρωτηθούμε σχετικά με τις επιπτώσεις ...», ή «Τι άραγε προκαλεί αυτή την κατάσταση...», ή «Γίνεται λοιπόν προφανές ότι το ζήτημα έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις...» ή «Εύλογα θα αναρωτιέστε πώς θα μπορούσαμε να ανατρέψουμε την κατάσταση που περιγράψαμε ...» ή «Να λοιπόν τι προτείνουμε:...» κλπ.
  - ✓ Ταύτιση της οπτικής του ομιλητή με ακροατήριό του π.χ. «Θα συμφωνούσατε κι εσείς σε αυτό...», «Και ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι...» κλπ.
- Ανακεφαλαίωση/ Πρόσκληση σε δράσεις κλπ.
- Αποφώνηση/ ευχαριστίες π.χ. «Ευχαριστώ για την προσοχή σας» ή/και «Θα χαιρόμουν να απαντήσω στις ερωτήσεις ή τις αντιρρήσεις σας».